

# Hvordan kan man tidsbestemme et posthistorisk objekt og hvilke kilder kan man benytte?



Vi har her et adressebrev med en medfølgende pakke sendt fra Birkerød 29/11 til København. Der er intet årstal. Kan vi komme det nærmere?

Portoen for pakken er 24 øre, og det udregnes på grundlag af vægten, som står nederst i venstre hjørne: 3 u 20 Kv – hvilket er det samme som 3 pund og 20 kvint. 1 pund = 1/2 kg og 1 kvint = 1/100 pund = 5 gram. Pakken vejede altså 1600 gram.

Takstudregningen er: pakker til landsporto i perioden 1/10 1888 til 30/9 1902: 2-5 pund: 24 øre. Dette fremgår bl.a. af Jan Bendix: Dansk Posthistorisk Håndbog bind 1: Posthistorie og takster, side 47, men man kan også se det i Knud Tolbøl: Takstfortegnelse (1983), (side 3). I øvrigt er de centrale takstabeller herfra blevet genoptrykt i AFA Specialkatalog 2016 s. 394-397.

**Afgrænsningen er derfor i første omgang 1888 til 1901.**

Det kan ikke være 1902, fordi takstændringen er

sket inden 19/11 1902. Efter 1/10 1902 ville den samme pakke koste 20 øre at sende.

De tre 8 øres frimærker er afstemplet med Birkerød lapidarstempel – Lap IIb – lige post. Ifølge Jan Bendix: Dansk Posthistorisk Håndbog, Bind 2, Poststempler, side 49 er Birkerød Lap IIb i sort i brug i perioden 22/4 1887 til 15/4 1895. Birkerød, som på dette tidspunkt var en lille stationsby på Nordbanen, som løb fra Nørrebro via Hillerød (Frederiksborg) til Helsingør, fik tildelt brotypestempel Ia (med årsangivelse) i 1895 med første brugsdato 23/7 1895.

**Afgrænsningen er derfor nu 1888 til 1894.**

Afsenderen af pakken fremgår af bagsiden: Djørup, Farum pr. Birkerød og modtageren er Frk. Bruun, Schönbergsgade 15, 3, København V.

På nettet kan man faktisk se Kraks vejviser (kun for København) indskannet fra 1770 til 2007. En del af Kraks oversigter er et husregister, hvor man kan se, hvem der bor hvor på et bestemt tidspunkt. Vejvi-



serne findes på Københavns Bibliotekers hjemmeside og findes nemt ved at google: Kraks Vejviser. Ved et opslag på Frk. A. Bruun kan vi se, at hun bor i Schønbergsgade i 1891, 1892 (hvor Frk. A. Djørup flytter ind på 4. sal), 1893, 1894, 1895 og 1896. Jeg har ikke søgt senere årstal.

Jeg kan ikke umiddelbart finde ud af, hvornår skæringsdatoen for slutredaktionen af Kraks Vejviser er, så derfor kan det ikke udelukkes, at Frk. Bruun allerede er flyttet ind i nr. 15 i 1890. Men umiddelbart er vi nu nede på perioden 1890 til 1894.

På nettet (igen) (stedet er slægtsforskernes bibliotek under DIS-Danmark) er uploadet en Slægtsbog over familien Djørup (udgivet 1913). Forfatteren tager udgangspunkt i Frans Casper Djørup født i 1813, som netop flytter til Farum i foråret 1890. Det drejer sig om en ganske kendt person. Han var nemlig i perioden 1843 til 1872 distriktslæge i København, koleralæge i 1853, Konstitueret overlæge i hæren ved lazarettet i Fredericiagade. Han blev 8. juli 1872 Ridder af Dannebrog. Samme år trak han sig fra sine embedsopgaver og havde derefter en stor privatpraksis i København indtil han i foråret 1890 flyttede på landet

i et hus på Farum Bygade. Familien Djørup havde i øvrigt tætte kontakter til brygger Jacobsen. Familien flytter tilbage til Frederiksberg i 1904. Familien Djørup kan i øvrigt også findes i Farum i folketællingerne i 1895 og 1901, som også er tilgængelige på nettet. Dette bragte os heller ikke tættere på en tidsafgrænsning.

#### Det er stadig 1890-1894.

Men frimærkerne må da fortælle os noget?

Det gør de også. De 3 stk. 8 øres frimærker er fintakkede, med ret ramme og fra hovedgruppe 5 med hensyn til rammeklicheerne. De første fintakkede 8 øre hovedgruppe 5 afleveres fra trykkeriet i perioden 28/11 1889 til 20/2 1890 (det er tryk 56). Det sidste fintakkede 8 øre hovedgruppe 5 afleveres 11/7 -10/10 1895.

Det bringes os ikke nærmere.

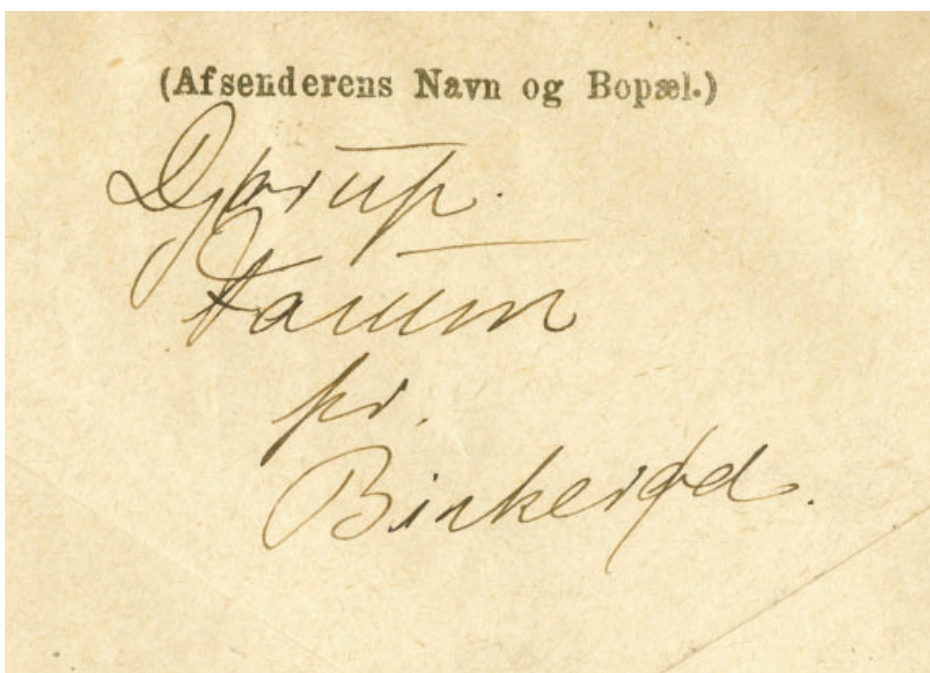
Dog er tryk 70 til 74, som er afleveret i perioden 15/6 1893 til 11/10 1894 i overvejende grad omvendte rammer.

Så jeg ville se bort fra denne periode, altså 1893 og 1894.

En ekspert i 8 øres frimærker ville sikkert hurtigt kunne afgøre hvilket tryk, de tre mærker tilhører. Umiddelbart vil jeg synes at vi skal bevæge os hen imod tryk 66 – 67. Jeg synes rammerne har en blålig tone og ikke grønlig som tidligere og ovalklicheerne synes at være nye. Disse to tryk fremstilles fra maj til december 1892.

**8 øres mærkerne bruges hurtigt, så min bedste skud er at pakken er sendt i 1892.**

Kilderne til tryk-



beskrivelse og detaljer omkring rammeklicheer og ovalklicheer er dels AFA Special 2016 og Lasse Niensens bogsæt: Danmarks tofarvede frimærker 1870-1905 i 6 bind (udgivet af KPK i 2001).

### Hvorfor står der i øvrigt 3. post i Birkerød stemplet?

I 1886 i Officielle Meddelelser nr. 41. side 176 beder Generaldirektoratet posthusene om at indsende et aftryk af de dagstempler, man benytter og også gøre rede for, hvad de enkelte "Post" eller "Tog" angivelser bliver benyttet til. Dette samles i en protokol.

Heraf fremgår det, at 3. post alle dage benyttes til Tog 5 sydfra, nordpå. For dette adressebrev er det lidt ulogisk, eftersom pakken jo skal fra Birkerød til København, altså sydpå, nordfra. Rapporten er fra 1886, og konklusionen må være, at situationen i 1890'erne har ændret sig, og at brugen af 3. post nu er en anden. Men angivelse bliver altså brugt til at angive, hvilken forbindelse adressebrev og pakke er afsendt med og hvilket tidspunkt på dagen.

Min konklusion: mange posthistoriske objekter rummer mange oplysninger, som jeg i hvert fald synes er sjove at finde frem. Men hvis man vil dykke ned i detaljerne i objekterne, skal man bruge litteratur og atter litteratur. Noget kan man finde på nettet, men meget kan man ikke.

Så det er min opfordring: anskaf jer filatelistisk litteratur, måske til klubben? Og nøjes ikke med de nyeste kataloger.

Søndag		Torsdag	
	Tog 2 nordfra, sydpa		Tog 2 nordfra, sydpa
	Tog 1 syd fra, nordpa		Tog 1 syd fra, nordpa
	Tog 5 syd fra, nordpa		Tog 5 syd fra, nordpa
	Tog 10 nord fra, sydpa		Tog 8 nord fra, sydpa Ladepost
	Tog 12 nord fra, sydpa		Tog 10 nord fra, sydpa
	Tog 13 syd fra, nordpa		Tog 9 syd fra, nordpa Ladepost
			Tog 12 nord fra, sydpa
			Tog 13 syd fra, nordpa
Birkerød d. 19 <sup>de</sup> Decbr 1886		L. Johansen	

### Aftryk af Dagstemplerne.

Posthusene anmodes herved om snarest at indsende Aftryk af de ved samme benyttede Dagstempler, i et Exemplar for hver særlig Angivelse af „Post“ „Tog“ eller Tidsperiode, og med Anførelse for hvert Aftryk af de afgaaende og ankommende Poster, til hvilke det anvendes.

For de bevægelige Postkontorers Vedkommende skal indsendes Aftryk af de Stempler, der benyttes paa hver enkelt Banestrækning.

(P. J.)